

НЕЗАКОННЕ ПЕРЕМИЩЕННЯ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН: УКРАЇНСЬКИЙ СЕГМЕНТ ПОШУКУ ОПТИМАЛЬНИХ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

ILLEGAL TRANSFER OF TOBACCO GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER: UKRAINIAN FIELD OF LOOKING FOR APPROPRIATE WAYS OF SOLVING THE ISSUE

Хома В.О., к.ю.н., доцент,
завідувач відділу удосконалення
протидії митним правопорушенням

Науково-дослідний центр митної справи
Національного університету державної фіскальної служби України

Стаття присвячена дослідженню найбільш оптимальних шляхів подолання проблеми незаконного переміщення тютюнових виробів через митний кордон України. Робиться висновок про необхідність запровадження кримінальної відповідальності за незаконне переміщення тютюнових виробів, визначення підслідності органам досудового розслідування, а також надання повноважень на здійснення оперативно-розшукових заходів підрозділам митниці Державної фіскальної служби.

Ключові слова: контрабанда, кримінальна відповідальність, законопроект, оперативно-розшукова діяльність, тютюнові вироби.

Статья посвящена исследованию наиболее оптимальных путей решения проблемы незаконного перемещения табачных изделий через таможенную границу Украины. Делается вывод о необходимости введения уголовной ответственности за незаконное перемещение табачных изделий, определения подсудности органам досудебного расследования, а также предоставления полномочий на осуществление оперативно-розыскных мероприятий подразделениям таможи Государственной фискальной службы.

Ключевые слова: контрабанда, уголовная ответственность, законопроект, оперативно-розыскная деятельность, табачные изделия.

The article is devoted to researching of the most appropriate ways of solving the issue of tobacco goods illegal transfer across the Customs Border of Ukraine. The conclusion about necessity of implementing of crime responsibility for tobacco goods illegal transfer across the Customs Border is done on the base of analysis of national legislation on responsibility for goods illegal transfer across the Customs Border. The reasons of this are such as tobacco goods illegal transfer across the Customs Border is deeply negative, large-scale phenomena in the whole world, which causes significant damage in states' economies. Moreover, this phenomena effects on nations' health and is related to activity of organized criminal groups. By the way, tobacco goods illegal transfer across the Customs Border is a source of financing of terroristic activity and includes corruption elements. Tobacco goods as the subjects of illegal actions have individual features such as: high profitability from the sales; high liquidity; relative ease of transportation and concealment, and that the reason of dozens means of concealment transportation. At the same time, both consciences of pre-trial investigation bodies and authority to carry out operational search activities must be determined for Customs Bodies.

Key words: smuggling, criminal responsibility, bill, operational search activity, tobacco goods.

Незаконне переміщення тютюнових виробів через митні кордони сьогодні перетворилося на широкомасштабне, загальносвітове різко негативне явище. Контрабанда цигарок присутня на всіх заселених материках земної кулі. З метою протидії таким діям злочинних угруповань та окремих громадян приймаються міжнародні багатосторонні та двосторонні угоди, конвенції тощо. Створюються організаційно-правові механізми міжнародного та внутрішньодержавного характеру. На жаль, і Україна опинилася у вирі нелегальних трафіків тютюнових виробів, намагаючись самотужки вирішити цю проблему. Нині відбувається переосмислення прийнятих рішень щодо декриміналізації т. зв. «товарної контрабанди» та відповідного пом'якшення, аж до суттєвого нівелювання відповідальності за незаконне переміщення тютюнових виробів через митний кордон України. Тому вважаємо за необхідне дослідити цю проблему, зробити науково обґрунтовані висновки та запропонувати шляхи її вирішення.

Сфера протидії митним правопорушенням та діяльності митних органів раніше досліджувалася через призму економічних наук вченими І.Г. Бережнюком, П.В. Пашко та ін. Юридичні аспекти цієї проблеми висвітлювали у своїх працях дослідники Є.В. Додін, Л.М. Дорофєєва, В.О. Котюк, В.В. Ченцов, Д.В. Приймаченко та ін. Проте пошукам оптимальних шляхів вирішення саме проблеми незаконного переміщення тютюнових виробів вагома увага не приділялася.

Метою статті є науковий пошук оптимальних шляхів протидії незаконним переміщенням через митний кордон тютюнових виробів та обґрунтування пропозицій щодо запровадження кримінальної відповідальності за це діяння.

Пошук шляхів вирішення цієї проблеми почнемо з дослідження фактичних даних. Поряд з інформацією, що на-

водилася у наших попередніх дослідженнях, порівняльні дані ДФС щодо виявлених правопорушень свідчать про зростання незаконного переміщення саме тютюнових виробів. Вартість вилучених у 2017 р. тютюнових виробів (23,7 млн грн) більш ніж удвічі більша за сукупну вартість (10,97 млн грн) усіх інших вилучених товарів сільськогосподарської та продовольчої групи. Якщо вартість інших незаконно переміщених товарів у 2017 р., порівняно з 2016 р., знизилася, то вартість вилучених тютюнових виробів значно зросла – із 18,5 млн грн до 23,7 млн грн, а за 8 місяців поточного року уже сягнула до 28,15 млн грн [1]. Враховуючи вкрай високий рівень латентності цього порушення (за нашими попередніми розрахунками, виявляється лише 0,5% порушень), ми змушені констатувати слабку результативність державного механізму протидії цьому явищу, яке доцільно розглядати як загрозу, що має високий рівень суспільної небезпеки, та як діяння, що є злочином за змістом.

Необхідно констатувати: якщо для інших видів товарів декриміналізація контрабанди привела до позитивних результатів і створила більш вільні умови для суб'єктів ЗЕД, то надвисока прибутковість реалізації та ліквідність українських тютюнових виробів у країнах ЄС призвела до зростання прихованого переміщення цього виду товарів. На невтішну тенденцію зростання обсягів контрабандного переміщення на всіх ділянках кордону України саме тютюнових товарів одразу після декриміналізації контрабанди товарів починаючи з 2012 р. вказують як науковці, так і співробітники Державної прикордонної служби України [2]. Також зазначається, що у вказаний вище період контрабанда підакцизних товарів перейшла зі статусу епізодичної у статус промислової, що передбачає залучення корумпованих посадових осіб органів державної

влади. Прикордонники роблять висновок про збільшення чисельності й активності незаконних угруповань, а також окремих осіб, які спеціалізуються на незаконному переміщенні цигарок через митний кордон, на тлі одночасного зниження рівня протидії цим діям унаслідок заборони здійснення оперативно-розшукових заходів [3, с. 410].

Крім того, на користь посилення відповідальності за незаконне переміщення тютюнових виробів через митний кордон України свідчить необхідність обов'язкової реалізації принципів юридичної відповідальності. Адже неадекватність заходів протидії вказаному діянню ставить під загрозу порушення основоположного принципу юридичної відповідальності – невідворотності відповідальності. Реалізація цього принципу означає неминучість настання відповідальності правопорушника; оперативність застосування заходів відповідальності за вчинені правопорушення; професіоналізм і добросовісність діяльності правоохоронних органів; ефективність заходів, застосовуваних до правопорушників [4, с. 434]. У разі його нівелювання вся система відповідальності зазнає краху.

У розрізі проблеми ефективного використання законодавчих засобів протидії незаконному переміщенню через митний кордон України тютюнових виробів вважаємо за доцільне запропонувати введення кримінальної відповідальності за умисне вчинення такого порушення митних правил. Така пропозиція – не лише логічний результат наукових пошуків і аналізу емпіричних даних, але й акумуляція позицій ряду вітчизняних дослідників, які скептично оцінюють декриміналізацію всієї т. зв. «товарної контрабанди» і «контрабанди» тютюнових виробів зокрема. Такі науковці-«скептики» звертають увагу на те, що рівень корупції, неналежного матеріального, технічного забезпечення державних наглядових і контролюючих органів, недосконала система оподаткування тощо стали нездоланною перешкодою для отримання очікуваного економічного ефекту від декриміналізації товарної контрабанди [5].

Принагідно нагадаємо, що віднесення конкретного правопорушення до категорії злочинів чи проступків залежить, насамперед, від наслідків (за розміром / обсягом) діяння, що настали чи мали настати, у разі замаху на злочин чи проступок. А тому вважаємо, що незаконне переміщення тютюнових виробів через митний кордон України, вчинене у значних і більших розмірах, є суспільно небезпечним діянням через значну (не малозначну), істотну за розміром / обсягом шкоду, що ним завдається. З огляду на це незаконне переміщення тютюнових виробів через митний кордон України, фактично (де-факто) маючи ознаки злочину, має бути визнаним таким юридично (де-юре). Якщо ж особа вчинила чи намагалася вчинити незаконне переміщення незначної кількості тютюнових виробів, то це можна вважати проступком, зокрема адміністративним митним правопорушенням, що завдає менш значну, менш істотну шкоду суспільним відносинам, економіці, суспільству загалом.

Отже, одним зі шляхів вирішення цієї проблеми є внесення змін до законодавства. Звичайно, що лише посиленням санкцій злочинну діяльність не зупинити, але й без криміналізації відповідальності за незаконне переміщення тютюнових виробів через митний кордон України не варто розраховувати на ефективність інших методів протидії цьому виду правопорушень.

Наразі існує декілька законопроектів з цього питання, зареєстрованих у Верховній Раді України. Проте кожен із них містить певні юридичні неузгодженості. Такий стан речей зумовлює об'єктивну потребу у більш глибокому науковому та юридичному обґрунтуванні змін і тексту законопроекту, який би найбільш відповідав суспільним очікуванням у вирішенні цієї проблеми. У кількох із них пропонують внести зміни до чинної ст. 201; в окремих пропонують доповнити ККУ окремою статтею. У деяких

із них виокремлюють контрабанду тютюнових виробів із контрабанди товарів, в інших – ні.

Так, ще у 2015 р. від групи народних депутатів на чолі з А.В. Парубієм був внесений і зареєстрований за № 2840 проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо криміналізації контрабанди піддакцизних і контрафактних товарів (продукції) у великих розмірах» [6]. Цей проект передбачає, що ч. 1 ст. 201 ККУ після слів «із приховуванням від митного контролю» необхідно доповнити словами «піддакцизних і контрафактних товарів (продукції) у великих розмірах», зокрема якщо їх вартість у 250 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Із Пояснювальної записки до законопроекту вбачається, що кримінальні санкції найперше спрямовувалися на суб'єктів, пов'язаних із незаконним виготовленням і переміщенням через митний кордон України великих обсягів піддакцизних і контрафактних товарів (продукції): тютюнових, алкогольних виробів та паливно-мастильних матеріалів та ін.

У своєму висновку до законопроекту Головне науково-експертне управління ВРУ, а також Комітет ВРУ з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності визнали слушною пропозицію проекту щодо включення до предмету злочину «піддакцизних і контрафактних товарів (продукції)», відповідальність за вчинення котрого передбачена ст. 201 ККУ. Водночас експерти ВРУ звертають увагу на невизначеність поняття «контрафактні товари» та необхідність доопрацювання деяких інших положень законопроекту та паралельно у комплексі заходів удосконалити зміст ст. 482 і 483 МК України щодо встановлення розмірів штрафних санкцій. У підсумку законопроект повернули на доопрацювання. Незважаючи на певні вади законопроекту № 2840, важливо відзначити думку авторів-законодавців, які, окрім іншого, вважають, що відсутність кримінальної відповідальності за вказані дії не дає змоги ефективно впливати на криміногенну ситуацію в сфері боротьби з контрабандою, а також надавати відповідну допомогу партнерським спецслужбам і правоохоронним органам іноземних держав щодо ліквідації злочинних груп і каналів незаконного переміщення через митний кордон України товарів піддакцизної групи.

Ще один законопроект, зареєстрований за № 3254 17 травня 2016 р., вносить група народних депутатів на чолі з В.В. Пацканом [7]. Цей законопроект передбачає внесення змін до ККУ щодо криміналізації, тобто визнання контрабандою, саме алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Доволі розлогий за текстом законопроект передбачав доповнити ст. 201 частиною другою та визнати контрабандою незаконне переміщення алкогольних напоїв і тютюнових виробів, вчинене у значних розмірах. Отже, бачимо, що автори вводять поняття значних розмірів контрабанди алкогольних напоїв і тютюнових виробів як важливу кваліфікуючу ознаку, яка визначає діяння злочином і розмежовує його з адміністративним порушенням митних правил. Також у ч. 3 та 4 ст. 201 пропонується ввести відповідальність за контрабанду у великих і, відповідно, особливо великих розмірах.

Автори проекту не обійшли увагою і таку кваліфікуючу ознаку злочину, як вчинення діяння за попередньою змовою групою осіб. Надзвичайно доречною є пропозиція застосувати підвищений рівень санкцій до службових осіб, котрі для скоєння цього злочину використовували своє службове становище, оскільки виявлені факти свідчать про наявні зв'язки між злочинними угрупованнями та посадовими особами, у т. ч. правоохоронних органів, які використовують владні повноваження зі злочинною метою. Вважаємо слушною пропозицію у санкції ч. 5 цієї статті застосувати як додатковий вид покарання «конфіскацію майна», маючи на увазі під майном не товар, що незаконно переміщується, а майно, що належить злочинцю

(у т. ч. службовій особі), перебуває у його власності. Водночас експерти звертали увагу на ряд неузгодженостей і технічних помилок у проекті. Хоча законопроект загалом отримав позитивну оцінку, він не був підтриманий під час голосування.

Майже одночасно, а саме у березні 2016 р., у ВРУ був зареєстрований за № 4327 Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за правопорушення у сфері виробництва та обігу тютюнових виробів», внесений до розгляду ВРУ групою народних депутатів на чолі з Л.П. Козаченком. Цей законопроект відгодно відрізняється від інших комплексним підходом до удосконалення пов'язаних положень законів. Зокрема, проект передбачає внесення змін до ККУ стосовно введення кримінальної відповідальності; до КПКУ – стосовно підслідності; КУпАП – щодо строків накладення адміністративного стягнення. Автори законопроекту вирішили піти шляхом доповнення ККУ додатковою ст. 2011, застосувавши таку її назву: «Переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю підакцизних товарів». У диспозиції статті йдеться про переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю підакцизних товарів у великих розмірах. Це одразу ж викликало нарікання експертів, оскільки законопроект за назвою мав стосуватися саме посилення відповідальності за правопорушення у сфері виробництва й обігу тютюнових виробів, а не всього переліку підакцизних товарів.

Окрім різних груп народних депутатів, до вирішення законодавчим шляхом проблеми масового незаконного переміщення сигарет та інших товарів долучився також і КМУ, подавши до ВРУ законопроект, зареєстрований за № 8543. У цьому проекті пропонується визнати контрабандою переміщення будь-яких товарів. За відправну точку для кваліфікації переміщення товарів як злочину пропонується взяти значні і більше розміри такої контрабанди товарів. Також комплексно пропонується визначити підслідність шляхом внесення змін до КПК України. Урядовий проект має доволі просту конструкцію оновленої редакції ч. 1 ст. 201 ККУ – пропонується додати до чинного тексту після слів «з приховуванням від митного контролю» слова «товарів у значних розмірах» без змін подальшого тексту. У наступних частинах вводяться такі кваліфікуючі ознаки, як повторність і дії, вчинені організованою групою, та контрабанда товарів в особливо великих розмірах.

Вносячи зміни до КПК України щодо підслідності, автори урядового проекту наразилися на ряд критичних зауважень, оскільки з переліку органів, що здійснюють досудове розслідування у справах про контрабанду, було вилучено слідчі органи безпеки, а їх повноваження пропонувалося передати слідчим органам Національної поліції або слідчим органам, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства, котрі розпочали досудове розслідування. На наше переконання, вилучення із підслідності слідчих органів безпеки контрабанди предметів, перерахованих у чинній ст. 201 ККУ, є недоцільним, оскільки ці предмети можуть бути використані з метою здійснення терористичних актів, організації незаконних військових формувань, підготовки масових заворушень, незаконного захоплення влади тощо та становлять загрозу державній безпеці України.

Таким чином, у підсумку маємо таке бачення суб'єктів законодавчої ініціативи щодо криміналізації незаконного переміщення тютюнових виробів, підакцизних товарів та інших товарів через митний кордон України. Законопроекти № 2840 (авт. А.В. Парубій), № 3254 (авт. В.В. Пацкан), № 4327 (авт. Л.П. Козаченко) пропонують криміналізувати незаконне переміщення тютюнових виробів, підакцизних товарів через митний кордон України, назвавши їх «контр-

абандою». У законопроекті № 3254 (авт. В.В. Пацкан) підакцизні товари зводяться до алкогольних напоїв і тютюнових виробів, а у законопроекті № 2840 (авт. А.В. Парубій) також пропонується визнати контрабандою контрафактні товари (продукцію). Законопроект, зареєстрований за № 8543 (авт. КМУ), пропонує визнати контрабандою переміщення будь-яких товарів. За відправну точку для кваліфікації переміщення товарів як злочину пропонується взяти значні і більше розміри такої контрабанди товарів

У всіх щойно охарактеризованих законопроектах встановлюються кваліфікуючі розміри контрабанди, що виражається у кількості разів і ступені їх порівняння із рівнем неоподаткованого мінімуму доходів громадян: значні, великі, особливо великі розміри. У всіх законопроектах у різних переліках також встановлюються інші кваліфікуючі ознаки контрабанди: повторність; попередня змова групи осіб; вчинення особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, або службовою особою з використанням службового становища, вчинення організованою групою.

Щодо санкцій, то у законопроектах пропонується різна міра покарання за наявності одних і тих самих або схожих кваліфікуючих ознак діяння, що варіюється від позбавлення волі на строк від 3 до 7 років з конфіскацією предметів контрабанди за просту контрабанду до позбавлення волі на строк від 5 до 15 років із конфіскацією предметів контрабанди та із конфіскацією майна, а також із конфіскацією товарів, транспортних засобів за кваліфікованою контрабандою.

Цей аналіз дає змогу побачити основні тенденції законотворчої практики у сфері криміналізації незаконного переміщення окремих видів товарів і визнання такого діяння злочином (контрабандою), а також надання дієвості такому важливому елементу механізму протидії незаконному переміщенню через митний кордон тютюнових виробів.

Враховавши особливості, переваги та недоліки цих законопроектів, пропонуємо визнати злочином незаконне переміщення тютюнових виробів через митний кордон України в обсягах, що переважають визначені розміри, із внесенням відповідних змін до ККУ. Вважаємо, що незаконне переміщення тютюнових виробів через митний кордон України відрізняється від такого переміщення інших товарів (в т. ч. інших підакцизних товарів) рядом вагомих особливостей:

- це масштабне загальносвітове, різко негативне явище;
- завдає значної, істотної шкоди економікам країн;
- несе загрозу здоров'ю нації;
- пов'язане з діяльністю організованих злочинних угруповань і служить джерелом фінансування іншої, зокрема терористичної діяльності;
- містить значну корупційну складову частину;
- тютюнові вироби як предмет протиправних дій мають індивідуальні характеристики:

а) високу прибутковість від реалізації;

б) високу ліквідність;

с) відносну легкість у транспортуванні та приховуванні, що породжує десятки способів прихованого переміщення.

Також наголошуємо на необхідності у процесі удосконалення законодавчого забезпечення сфери запобігання та протидії порушенням митних правил, предметом яких є тютюнові вироби, взяти до уваги попередню практику законотворчого процесу, узгодження законопроектів зі станом суспільної думки, відношення до змін закону бізнес-спільноти, органів влади, у т. ч. правоохоронних органів і народних депутатів. Вірогідність можливості визнання злочином незаконного переміщення саме тютюнових виробів і позитивне голосування у сесійній залі ВРУ прямо пропорційно залежить від усвідомлення усіма названими вище суб'єктами важливості розв'язання досліджуваної проблеми.

Також у КПКУ необхідно визначити підслідність. Вважаємо, що цей злочин може належати до підслідності слідчих органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, за спорідненості кваліфікаційних знань, умінь, навичок, а в окремих випадках, у разі виявлення пов'язаних злочинів, передбаченими ст. 201 ККУ, – слідчими Служби безпеки України.

Варто зауважити, що елементи механізму протидії вказаному виду порушень митних правил зможуть більш ефективно вирішувати проблему, коли застосовуватимуться у комплексі з іншими елементами цього ж механізму. У цьому аспекті також необхідно говорити про наділення спеціально сформованих підрозділів у структурі митниць і центрального апарату ДФС повноваженнями на здійснення оперативно-розшукової діяльності за наявності достатньої інформації про злочини, що готуються, або осіб, які готують вчинення злочину, зокрема контрабанди тютюнових виробів (у разі визначення такого діяння у ККУ). Міжнародна практика та минулий вітчизняний досвід доводить ефективність розслідування злочинів «за гарячими слідами», тобто у найближчі строки після виявлення ознак злочину та у найбільш близькому безпосередньому контакті з обставинами злочинного діяння. Це дає змогу найбільш якісно не тільки виявити, а й, що надзвичайно важливо для притягнення злочинців до відповідальності, задокументувати у процесуальному порядку усі виявлені ознаки, докази та інші деталі злочину, а за можливості – затримати осіб, причетних до злочину. Оскільки таку можливість мають, насамперед, посадові особи митниць ДФС, то саме їм і потрібно законодавчо надати відповідні повноваження на здійснення оперативно-розшукових заходів і виконання доручень слідства, ввівши для цього відповідні посади та призначивши для цього спеціально визначених осіб. Наявність таких повноважень у посадових осіб митниць ДФС не тільки дасть можливість ефективно розкривати злочини у сфері митної справи, а й більш ефективно співпрацювати з митними та спорідненими правоохоронними органами іноземних держав, які, як ми уже неодноразово зауважували вище, мають такі повноваження. Необхідність надання таких повноважень висловлювалася на багатьох управлінських рівнях та у науково-практичних колах. Зокрема, результати досліджень щодо активного використання заходів і засобів оперативно-розшукової діяльності митними адміністраціями

країн ЄС у своїх дослідженнях наводить І.Г. Бережнюк [8, с. 8–9]. Про те, що лише українські митники не мають таких повноважень серед усіх митників ЄС і країн СНД, слушно зауважує В.В. Ченцов [9, с. 119]. Д.В. Приймаченко відзначає, що відсутність оперативно-розшукових повноважень, характерних для органів іноземних країн, котрі реалізують повноваження у митній сфері, є основним недоліком правового статусу митних органів України й основною невідповідністю їх діяльності міжнародним стандартам [10, с. 15]. Вітчизняні дослідники однозначно позитивно оцінюють досвід діяльності оперативно-розшукових підрозділів митних органів інших держав [11, с. 9]. Також науковці-правники і практики Державної прикордонної служби України, зокрема В.В. Кухар, вказують на неможливість боротьби з контрабандою (особливо тютюнових виробів) на кордонах України без застосування оперативно-розшукових заходів. Вчені та практики ДФС І.Г. Бережнюк, Л.М. Дорофеева та ін. зазначають, що саме посадові особи митниць ДФС об'єктивно та законодавчо призначені для боротьби з контрабандою, а тому мають бути наділені оперативно-розшуковими повноваженнями щодо розкриття контрабанди [12, с. 128].

Отже, дослідивши шляхи удосконалення національного нормативно-правового регулювання у митній сфері з протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів і сировини через митний кордон України та його адаптації до міжнародних стандартів, проаналізувавши дослідження та висновки науковців і практиків у цій сфері, інформаційні та інші дані показників рівня розповсюдження фактів незаконного переміщення тютюнових виробів через митний кордон в Україну та з України, особливо в країни ЄС, а також повноваження, структуру та показники діяльності органів ДФС щодо запобігання незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України, ми дійшли висновку, що для ефективного подолання означеної у дослідженні проблеми необхідно криміналізувати незаконне переміщення тютюнових виробів через митний кордон України та наділити відповідні підрозділи ДФС повноваженнями на здійснення оперативно-розшукової діяльності, сформувавши такі підрозділи в органах, які безпосередньо здійснюють протидію контрабанді на митному кордоні та митній території України. У такий спосіб законодавство України буде приведено до європейських стандартів у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. За 8 місяців митницями ДФС вилучено понад 30 млн цигарок на суму 28 млн грн.: URL <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/349694.html>.
2. Як подолати залежність українців від тютюнової контрабанди. URL: https://zik.ua/news/2016/11/28/yak_podolaty_zalezhnist_ukraintsiv_vid_tyutyunovoi_kontrabandy_996567.
3. Кухар В.В. Декриміналізація «товарної» контрабанди: теорія та практика. Університетські наукові записки. 2013. № 3 (47). С. 408–412.
4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.
5. Остап'юк Н.А., Процюк О.В. Наслідки декриміналізації товару як предмету контрабанди. Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. 2013. Вип. 42. С. 180–185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2013_42_23.
6. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо криміналізації контрабанди підакцизних і контрафактних товарів (продукції) у великих розмірах. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=55114.
7. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо криміналізації контрабанди алкогольних напоїв, тютюнових виробів. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56721.
8. Бережнюк І.Г. Реформування митної системи Польщі. Вісник Академії митної служби України. 2002. № 3. С. 3–13.
9. Ченцов В.В., Гармаш Є.В. Митні органи як суб'єкти надання адміністративних послуг. Вісник Академії митної служби України. 2007. № 4. С. 117–121.
10. Приймаченко Д.В. Правоохоронна діяльність митних органів України: ознаки та поняття. Митна справа. 2004. № 6. С. 14–18.
11. Міжнародний досвід використання агентури правоохоронними органами держав Європи та США: навч. посіб. / заг. ред. Я.Ю. Кондратьєв; Національна академія внутрішніх справ України. К.: КНТ, 2005. 88 с.
12. Дорофеева Л.М. Окремі аспекти реалізації захисної функції митних органів України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. № 2. С. 124–129. URL: <http://www.nvppp.in.ua/vip/2017/2/26.pdf>.